

Nan Salminen, kennel Nanstop on antanut kerhon käyttöön oman 'pentupakettinsa'. Ohjeet on vapaasti tulostettavissa. Ruokintaohjeiden osalta on huomioitava, että mielipiteitä ja asiantuntemusta löytyy yhtä paljon kuin on kasvattajiakin kuivamuonan puolesta ja vastaan. Jos pentusi kasvattaja on ehdottomasti käskenyt välttää kuivamuonaa, pyydä häneltä tarkat ohjeet kalkin, vitamiinien ja kivennäisten annosteluun.

PENNUN HOITO-OHJEET

Olette valinneet roduksenne norwichin- tai norfolkinterrierin – iloisen ja reippaan pienen koiran. Jotta kaikki sujuisi mahdollisimman hyvin alusta alkaen, olen koonnut pienen hoito-oppaan uusille koiranomistajille kaikista käytännön asioista, joita pienen pennun kanssa tulee eteen.

Ruokinta

Pentu syö luovutusiässä 8-10 viikon iässä vielä 4 kertaa päivässä. Annokset jaetaan tasaisesti aamusta iltaan. Ruoka-ajat on hyvä pitää mahdollisimman säännöllisinä ja pyrkiä ruokkimaan koira joka päivä samoihin aikoihin samassa ruokailupaikassa. Ruokaa pidetään tarjolla tietyn ajan – noin 15 minuuttia - ja sitten otetaan pois, vaikkei pentu olisikaan syönyt kuppiaan tyhjäksi. Ruoan pitäminen esillä koko ajan ei ole suositeltavaa, sillä tällöin koira ei opi syömään ruoka-aikoina, vaan närppii ruokaansa silloin tällöin kun muistaa ja viitsii, eikä sillä ole koskaan kunnon nälkä. Raikasta vettä tietysti pidetään tarjolla koko ajan.

Pennun kasvaessa ruokintakertojen määrää vähennetään kolmeen ja noin 8 kuukauden ikäisestä alkaen pennun voi ruokkia kahdesti päivässä. Näin jatketaan läpi koko koiran elämän. Aivan tarkkoja aikoja, jolloin ruokintakertoja vähennetään, on vaikea sanoa, koska se on yksilöllistä. Kun ruoka jonakin kertana alkaa selvästi jäädä syömättä, on aika harventaa.

Tähän asti pentu on syönyt pennulle tarkoitettua kuivamuonaa Hill's koiranruokasarjasta (Growth). Muita suositeltavia, hyvälaatuisia ruokamerkkejä ovat esim. Eukanuba, Suprium, Eagle jne (näistä valitaan aina pennulle tarkoitettu ruoka.) Kaikkia edellä mainittuja ruokasarjoja ja apua koiranruokintakysymyksiin saa hyvin varustetuista eläintarvikeliikkeistä.

Kuivamuona on koiran täysravintoa, jossa on oikeassa suhteessa kaikki koiran tarvitsemat ravintoaineet. Kun pitää korkealaatuisen kuivamuonan koiran ruokavalion perustana (yli 2/3 päivittäisestä ruoka-annoksesta) ei edes kasvavalle pennulle tarvitse antaa lisävitamiineja tai –kivennäisiä. Päinvastoin – se ei ole tällöin edes suositeltavaa, sillä tietyt rasvaliukoiset vitamiinit ja esim. liika kalsium ja fosfori varastoituvat elimistöön ja saattavat aiheuttaa kasvuhäiriöitä. Oikeiden ravinteiden saanti oikeassa

suhteessa on erityisen tärkeää kasvuiässä olevalle pennulle.

Kuivamuonan annetaan liota noin 15-30 minuuttia lämpimässä vedessä kunnes se on pehmennyt. Pennulle kuivamuona tarjotaan aina pehmitettynä. Myöhemmin kun hampaat ovat vaihtuneet voi sille tarjota kuivamuonan ilman liotusta kuivana (jotkut koirat syövät ruokansa mieluummin näin) mutta silloin on huolehdittava siitä, että koiralla on varmasti saatavilla raikasta vettä. Ruoka nimittäin turpoaa silloin mahassa, ja vaatii nestettä.

Luovutusikäisen pennun kerta-annos on vielä todella pieni, runsas desilitra kerralla. Norwichin ja norfolkinterrierin pennun tulee olla pyöreähkö mutta niin, että kylkiluut ovat tunnettavissa. Ruokamääriä voi kasvattaa pennun ruokahalun mukaan, kunhan pentu ei tule liikalihavaksi.

Kuivamuonan sekaan voi silloin tällöin maun vuoksi sekoittaa esimerkiksi nokareen jauhelihaa, keitetyä kalaa (perkaa ruodot), raejuustoa, piimää, maksalaatikkoa tai koirien purkkiruokia. Sisäelimet ovat pennulle liian voimakasta ravintoa ja saattavat aiheuttaa ripulin. Erittäin mausteinen tai suolainen ruoka ei sovi minkään ikäiselle koiralle. Maito ei myöskään sovi koiran vatsalle, se ei pysty pilkkomaan tehokkaasti maitosokeria. Maitotuotteista valmiiksi hapatetut valmisteet kuten viili tai piimä ovat koiralle terveellisiä ja niitä pentu on tottunut saamaan kasvattajankin luona.

Pentu saattaa yrittää oikutella ruokansa kanssa ja yrittää näin saada 'parempia' ruokia kuppiinsa. Jos tähän lankaan kerran menee, ei ovela ja itsepäinen norfolkin tai norwichin pentu näe mitään rajoja siinä, kuinka pitkälle oikuttelua voi jatkaa. Ja tuloksena on nirso koira, jolle ei kohta kelpaa juuri mikään. Eli kuten jo aikaisemmin sanoin, jos pentu ei syö sitä, mitä sille tarjotaan, kuppi pois ja tarjotaan uudestaan seuraavalla ruoka-aikana. Yksikään koira ei näänny nälkään ruokakuppinsa ääreen! Onneksi tämä nirsoilu ei ole yleensä ongelma roduissamme – päinvastoin – ne syövät yleensä kaikkea ja suurella ruokahalulla!

Koiran ruokavalio kannattaa pitää mahdollisimman samanlaisena, toisin kuin ihmisen ei koiran ruuansulatus pysty mukautumaan jatkuviin vaihteluihin ja tuloksena on ripuli, ilmavaivat tai ruuansulatusongelmat.

Pureskeltavaksi pennulle voi antaa näkkileipää, kuivia leivän kannikoita, porkkanaa, koirille tarkoitettuja puruluuta, savustettuja siankorvia. Puruluista suosittelen vain värjäämättömiä. Pehmeät luut kuten kanan, sian ja lampaan murtuvat sälöillen koiran puressa niitä ja saattavat juuttua koiran kurkkuun ja ovat näin ollen ehdottomasti kiellettyjä. Naudan luut ovat turvallisia antaa, mutta saattavat aiheuttaa ripulia ja sotkevat kotona aikalailia.

Uni

Pennun elämästä suurin osa kuluu nukkuessa. Se tarvitsee unta kehittyäkseen tasapainoiseksi aikuiseksi. Pennulle on annettava lämmin, pehmeä makuupaikka, jossa se saa häiriöttä nukkua aina kun sitä väsyttää. Kaikki leikit ja puuhut on ajoitettava pennun aikataulun mukaisesti. Nukkuvaa pentua ei saa herättää!

Nukkumapaikaksi sopii esimerkiksi pehmustettu kori. Vinkkinä kuitenkin mainittakoon, ettei koria kannata hankkia ennen kuin pentu on vaihtanut hampaansa – mitään ei ole niin mukava pureskella kuin rottinkikoria! Pentuajan koriksi riittää vallan mainiosti pahvilaatikko, johon voi leikata kulkuaukon.

Jo pienenä pentuna on koira myös hyvä opettaa olemaan kuljetuslaatikossa tai häkissä. Koiran matkustaessa ovat nämä ehdottomasti koiralle kaikkein turvallisimmat vaihtoehdot, ja välttämättömiä myös jos suunnittelee kilpailevansa koiransa kanssa esimerkiksi näyttelyissä, agilityssä, tottelevaisuudessa jne. Kuljetuslaatikkoa tai häkkiä voi kotona käyttää ovi avoimena koiran omana nukkumapaikkana. Yleensä ne kokevat tällaiset katetut tilat luolamaisen turvallisina, ja hakeutuvat niihin mielellään. Koiran kokiessa kuljetuslaatikon tai häkin jo turvallisiksi, tutuksi paikaksi, on sen helppo rentoutua siinä myös vieraisissa paikoissa ja matkustettaessa.

Siisteyskasvatus

Pennun sisäsiistiksi opettaminen vaatii kärsivällisyyttä. Se onnistuu sitä nopeammin, mitä enemmän pennun kanssa pystyy viettämään aikaansa sen sopeutuessa uuteen kotiinsa. Kävelylenkkejä ei pennun kanssa voi tehdä ennen kuin molemmat rokotukset on hoidettu, mutta toki sitä voi ulkoiluttaa lyhyitä aikoja ilmojen mukaan. Vieraita koiria on syytä välttää ja myös paikkoja, joissa on paljon koirien ulosteita. Pentu kannattaa viedä ulos aina kun se herää tai on syönyt. Nämä ovat hetkiä, jolloin pieni pentu lähes aina pissaa ja kakkaa. Oikeaan paikkaan tehdyt asiat palkitaan ruhtinaallisilla kehuilla, tapuksilla, ja jopa makupaloilla.

Sisätiloissa kannattaa huoneissa, joissa pentu saa oleskella, pitää sanomalehti levitettynä lattialle. Pennut ovat pentulaatikossaan tottuneet tekemään asiansa sanomalehdelle, joten se usein hakeutuu lehdele myös uudessa kodissaan. Taas kehuja ja palkkioita, jos asiat tehdään sanomalehdelle. Lehteä voi siirtää pikkuhiljaa lähemmäs ulko-ovea – tällöin on helppo havaita, milloin pentu pyrkii kohti lehteä ja viedä se silloin ulos, jos se on mahdollista. Pentua oppii myös 'lukemaan' sen käytös yleensä paljastaa, milloin on hätä.

Jo tapahtuneesta vahingosta ei pentua voi rankaista. Se ei tiedä mistä sitä rankaistaan ja menee vain hämilleen, jos sitä myöhemmin nuhdellaan väärään paikkaan tehdystä lammikosta tai kasasta. Kuonon painamisesta pissalätäkköön tai kakkakasaan ei ole mitään hyötyä, se on päinvastoin koira väärin. Torut 'rysän päältä' koiran juuri tehdessä asioitaan väärään paikkaan ovat paikallaan, mutta nopein tie oppimiseen on runsas kehuminen koiran onnistuessa suorituksessaan oikeaan paikkaan.

Tapakasvatus

Pieni norfolkin tai norwichinterrierin pentu muistuttaa ulkonäöltään lähinnä nallekarhua. Tämän ei saa antaa kuitenkaan hämätä ja antaa pennulle oikeuksia, joita ei aikuiselle koiralleen aio suoda. Esimerkiksi jos et halua, että koira kuraisella ilmalla tehdyn lenkin jälkeen hypähtää sohvalle, ei sitä voi sallia pennullekaan. Koira ei ymmärrä, miksi joku toinen tilanne eroaa toisesta, se toimii vain selvien sääntöjen mukaan: asia on joko sallittu tai kielletty. Alusta alkaen on oltava päättäväinen ja johdonmukainen kasvattaessaan koiraan talon tavoille. Jokainen ratkaisee tietenkin itse, mikä on koiralle sallittua uudessa kodissa, ja mikä on kielletty, mutta tietyt perussäännöt on kuitenkin oltava jokaisella koiralla, jotta siitä tulee yhteiskuntakelpoinen. Koira on laumaeläin ja kun se muuttaa uuteen kotiin perheestä tulee sen lauma. Tässä laumassa koiran paikka on arvojärjestyksessä oltava aina koko sen elämän ajan alimmalla sijalla kaikkiin perheenjäseniin nähden. Pienimmästäkin isotteluyrityksestä on rangaistava ankarasti, niin että koira varmasti ymmärtää tehneensä väärin. Muuten se saattaa yrittää joskus myöhemmin toisessa tilanteessa uudelleen. Ihmisen johtaja-aseman on oltava voimassa kaikissa arkipäivän tilanteissa – murinaa tai irvistelyä ei sallita milloinkaan. Koulutus tähän aloitetaan pienestä pitäen – pentua käsitellään mahdollisimman paljon. Esimerkiksi kammataan, kynnet leikataan, ja pentua kopeloidaan ja pidetään aloillaan ihan muutenkin vain. Käsitteilytilanteet viedään loppuun asti 'johtajan' ottein.

Jos pennun leikki käy liian rajuksi, se puree liian kovin tai repii vaatteita, se on hyvä rahoittaa kääntämällä se selälleen ja pitämällä siinä, kunnes se on rauhoittunut. Tämä asento on koiralle alistusasento, ja emä opettaa pennuille tapoja kääntämällä ne selälleen ja murisemalla niille, jos ne riehuvat ja repivät sitä liikaa. Selälleen käännetty pentu saattaa protestoida kiljumalla ja rimpuilemalla, mutta on tärkeää, ettei se silloin saa tahtoaan lävitse. Se pidetään aloillaan kunnes se on rauhoittunut. Jos tilanne jätetään kesken, pentu keksii heti sen konstin, johon turvautua, kun asiat eivät mene sille mieluisalla tavalla. Seuraavalla kerralla se vain kiljuu ja rimpuilee kahta kovemmin!

Kielto, toruminen ja rangaistus tapahtuu sillä hetkellä kun koira tekee jotakin kiellettyä ja kehuminen ja palkkio kun koira toimii oikein, ovat nopein tapa saada koira oppimaan talon tavoille.

Päättäväinen ja johdonmukainen kasvatus läpi koko pentuiän aina aikuisuuteen asti takaa sinulle, että saat norfolkistasi / norwichistasi juuri sellaisen iloisen ja reippaan terrierin, kuin ne parhaimmillaan ovat.

Turkinhoito, kynnet, hampaat, korvat jne.

Karkeakarvaisena rotuna norfolkit ja norwichit eivät vaadi suurta päivittäistä työmäärää turkinhoitoonsa. Turkki trimmataan nyppimällä 2-3 kertaa vuodessa ja väliaikoina turkin kasvaessa täyteen pituuteensa riittää hoidoksi teräskammalla kampaaminen silloin tällöin. Näin hoidettuna koira ei tiputa kotiin karvoja juuri lainkaan ja trimmaushetken huomaa olevan käsillä kun kotona on normaalia enemmän koirankarvoja. Hoitovälineiksi riittää teräskampa ja kynsisakset (Miller's –merkkiset olen

itse todennut parhaimmiksi). Mikäli haluaa itse trimmata koiransa, on hyvä hankkia myös suorat - ja ohennussakset. Nämä kannattaa ostaa koiratarvikeliikkeestä, jossa osataan opastaa eri valmistajien tuotteissa. Näyttelykoirien trimmaus on tietysti asia erikseen. Silloin turkki trimmataan ja siistitään useammin oikeanlaisen, rodunomaisen näyttelyturkin aikaansaamiseksi.

Pennun turkissa ei vielä alkuvaiheessa on minkäänlaista hoitamista, mutta se kannattaa 'näön' vuoksi kammata läpi kynsien leikkuun yhteydessä. Näin pentu tottuu tähän alusta asti eikä siitä tule myöhemminkään tappelunaihetta.

Kaikkia hoitotoimenpiteitä varten pentu kannattaa nostaa pöydälle, jossa on esim. matto tai pyyheliina liukuesteenä (auton kumimatto on oikein hyvä). Näin se tottuu tietynlaiseen käytökseen, hoitotoimenpiteet on helpompi toimittaa ja myöhemmin eläinlääkäriissä ja trimmaajalla käynti ja mahdolliset näyttelyt eivät tuota ongelmia pöytäkäsitteilyn osalta.

Trimmausasioissa voitte aina kääntyä kasvattajan puoleen. Trimmaan mielelläni kasvattini tai neuvon lähellä asuvan asiantuntevan trimmaajan. Arkitrimmaus on suhteellisen helppo opetella itsekin ja mikäli olet innostunut oppimaan, opetan kyllä siihenkin.

Ensimmäinen trimmaus pentuiässä suoritetaan 4-5 kuukauden iässä, jolloin pentukarva poistetaan nyppimällä. Ennen uuteen kotiin tuloansa pentu on jo siistitty kerran.

Kynnet on leikattava säännöllisesti – pentuiässä noin kerran viikossa, aikuiselta koiralta kerran kahdessa viikossa. Kynsien kasvunopeus on sekin kuitenkin yksilöllistä. Toisten kynnet kasvavat huomattavasti nopeammin kuin toisten ja myös vuodenaika vaikuttaa kynsien kulumiseen. Kynsien hoitoon kannattaa paneutua alusta asti säännöllisesti, näin välttyään myöhemmiltä ongelmilta. Kynnen sisällä kulkee ydin, jossa sijaitsee verisuoni ja hermo. Tämä ydin kasvaa kynnen mukana ja jos kynnet pääsevät ylipitkiksi, myös ydin venyy ja on hankalaa saada takaisin haluttu kynnenpituus. Kerrallaan kynnestä katkaistaan vain kärki ja kun tämä tehdään säännöllisesti ydin ei pääse kasvamaan. Mikäli vahingossa leikkaa kynttä liian syväälle, ei siitä pidä pelästyä. Pieni verentulo tyrehtyy nopeasti ihan sinälläänkin, koiratarvikeliikkeistä tai apteekeista on myös saatavana aineita (kaliumpermanganaatti, ferrikloridi), jotka tyrehtyttävät verentulon heti. Älä missään tapauksessa lopeta kynsien leikkuuta silläkään kerralla siihen, hoida homma loppuun, vaikka koira liiallisesti leikatun kynnen kohdalla saattaa vähän säpsähtää ja älähtää. Hyvittele rutkasti kun olet valmis, mutta leikkaa ehdottomasti kynnet loppuun. Jos rupeat säälimään koira tässä vaiheessa, ja lopetat työn kesken, se rupeaa kammoamaan ja vastustamaan toimenpidettä kahta kauheammin. Kipuna se on koiralle hetkellinen, ne eivät yleensä edes onnu tai arista tassuaan liikaa leikatun kynnenkään kohdalta. Ylipitkät kynnet ovat aremmat vaurioille, tarttuvat kiinni ja saattavat repeytyä koiran liikkeessä epätasaisessa maastossa ja lisäksi pakottavat tassun vääränlaiseen asentoon.

Pennun hampaat alkavat vaihtumaan noin neljän kuukauden iässä. Erityistä huomiota tässä vaiheessa vaatii, varsinkin norfolkeilla, kulmahampaiden irtoaminen. On aika tavallista, että pennuilla on maitokulmahampaissaan niin pitkät juuret, etteivät ne irtoa normaalisti uusien hampaiden kasvaessa. Sitä vastoin ne saattavat kasvaa kiinni pysyvien hampaiden juuriin. Liian pitkään paikoillaan olleet maitokulmahampaat aiheuttavat purentavirheitä. Jos pysyvät kulmahampaat ovat jo kasvaneet reilusti näkyviin, ja maitohampaat siinä vieressä eivät kovemminkaan heiluttaen osoita irtoamisen merkkejä, on syytä ottaa yhteys eläinlääkäriin. Pennulta poistetaan tällöin sitkeässä olevat kulmurit kevyessä rauhoituksessa.

Norfolkeilla täytyy myös kiinnittää huomiota korvien kantoon. Niiden tulee kantaa korvansa kauniisti eteenpäin taittuneena, sisäreunat poskia myötäillen. Luovutusikäisen pennun korvat ovat lähes poikkeuksetta tässä oikeassa asennossa. Kuitenkin monet yksilöt kasvukautenaan, erityisesti hampaiden vaihtuessa, rupeavat ”höröttämään” toista tai molempia korviaan, eli kantavat niitä vääränlaisella ve-

killä. Korva ei taitu tällöin poskea myötäillen, vaan korvan sisäreuna sojottaa ulospäin kallosta, johtuen korvan ulkoreunaan ja siitä sisäänpäin muodostuneesta väärästä vekistä.

On tärkeää, että korvan asennon muuttuessa virheelliseksi siihen puututaan ajoissa. Jos väärin taittunut korva saa olla sellaisenaan parikin viikkoa, vahvistuu taitos väärään kohtaan, ja lopulta vakiintuu korvan kantotavaksi. Mitä pidempään korva höröttää väärin, sitä vaikeampi sitä on saada oikeaan asentoon. Pennun korvat aikuisen koiran korvia pehmeämmät, koiran aikuistuuessa sen korvat kovenevat rustottumisen myötä. Tämä luonnollisesti vaikuttaa korvan kantotapaan vakiinnuttavasti. Eli kun korva on oikeassa asennossa, vakiintuu se oikeaan asentoon, mutta valitettavasti myös päinvastoin.

Jos (ja kun) pentu rupeaa höröttämään toista tai molempia korviaan, on olemassa useita tapoja avittaa korva takaisin oikeaan asentoon. Ensimmäiseksi kannattaa kokeilla korvan hieromista. Monissa tapauksissa tämä riittää rohkaisemaan korvaa pysymään oikeassa asennossa, ainakin tarpeeksi aikaisin

aloitettuna. Taita korva oikeaan asentoon, ja hiero ensin hellävaraisesti peukalon ja etusormen välissä väärän taitoksen aluetta. Kun vekki on ”auennut” voit vielä hieroa samalla tekniikalla oikeaa taitosta asettumaan aloilleen. Mitä useammin ja pidempään viitsit hörökorvaa hieroa, sen paremman tuloksen saat. Korvan hieromista kannattaa tehdä vaikkei se pelkästään riittäisikään korjaamaan hörökorvan asentoa. Yhdistettynä teippaukseen (alla) se on erittäin tehokasta.

Itsepäisemmät hörökorvat vaativat avuksi korvien teippaamista. Teipiksi parhaiten sopii apteekista saatava laastariteippi. Sen liima pysyy hyvin ihossa kiinni, muttei ärsytä sitä. Helpoin ja pentua vähiten häiritsevä tapa on liimata pätkä teippiä korvan kärjestä leuan alta kulkien toisen korvan kärkeen. Hanki leveämpää laastariteippiä ja paina sen liimapuolet leuan alla yhteen, näin ei pennun karvat tartu niihin. Laastarin tulee olla tarpeeksi tiukka, jotta se todella kääntää korvan oikeaan asentoon, mutta kuitenkin sen verran löysällä, että koira pystyy liikuttamaan korviaan kuunnellessaan, levätessään, jne. Nyrkkisääntönä on parin sormen mahduttava laastarin ja leuan väliin. Anna laastarin olla paikoillaan 4-5 päivää, kokeile sen jälkeen pysyykö korva kauniisti ilman teippiä. Uusi teippaus aina tarvittaessa.

Erittäin vaikeissa tapauksissa korva täytyy joskus liimata aloilleen. Liimaksi soveltuu maitoliima. Levitä ohut kerros liimaa korvan sisäreunaan, korvalehden sisäpinnalle. Paina korvan sisäreuna kiinni ohimoon, kohti silmän ulkonurkkaa. Korvan taitos tulee tällöin automaattisesti oikeaan kohtaan. Jätä korvan ulkoreuna liimaamatta, koira ei saa tällöin revittyä liimausta auki korvan seutua rapsuttaessaan. Jos korva joudutaan liimaamaan, on hyvä jos sekä korvassa että ohimolla on melko runsaasti karvaa, näin liima tarttuu pääasiassa niihin, ei niinkään ihoon. Anna liimauksen olla paikoillaan tarpeeksi kauan, jopa kaksikin viikkoa. Jos on kysymyksessä niin itsepäinen hörökorva että liimaus on tarpeen, on myös välttämätöntä tämä pitkä aika. Maitoliima pehmenee ja irtoaa lämpimällä vedellä hauduttamalla.

Yksi tärkeä seikka hörökorvien estossa ja hoidossa on korvakäytävän suulla kasvavan, vapaasti rehottaessaan paksunkin karvatupsun leikkaaminen lyhyeksi. Tämä on erittäin arka alue, ja minusta nyppiminen tällä alueella on turhan kivuliasta. Jos tämä jäykkä tiuha karvapuska saa kasvaa rehoittaa, sekin osaltaan keventää korvaa väärään asentoon. Huolehdi siitä, että nämä karvat ovat aina lyhyet, vaikkei pennullasi korvien asento-ongelmia olisikaan. Korvalehtien säännöllinen nyppiminen on myös vain hyvästä - sillä on hieromista vastaava vaikutus, verenkierto vilkastuu, korva pehmenee, ja asettuu helpommin aloilleen.

Lopussa kiitos seisoo – kun teet tämän työn pennun kasvaessa, saat aikuisen koiran, jolla on rodunomaiset, nätit korvat, pysyvästi.

Norwicheilla ei näitä korvan kanto-ongelmia juuri ole. Luovutusikäinen norwichinpentu saattaa vielä lerpattaa korviaan, mutta ne nousevat viimeistään kuuteen kuukauteen mennessä pystyyn. Jo pystyyn nousseet korvat saattavat lerpattaa tilapäisesti hampaiden vaihtumisen yhteydessä. On erittäin harvinaista, että norwichin korvat eivät nouse pystyyn, tai tarvitsevat apua siinä.

Ulkoilu ja taluttimeen totutus

Kuten jo aikaisemmin mainitsin, ei pienen pennun kanssa voi lenkkeillä ennen kuin sen rokotussuoja on kunnossa. Pihalla on tietenkin käytävä ja pieniä metsälentkejä voi pennunkin kanssa tehdä, mikäli siihen on mahdollisuus. Kasvuiässä olevan pennun kanssa kaikki ulkoilu ja liikunta on tapahduttava kuitenkin se omilla ehdoilla. Niin kauan kuin se jaksaa liikkua voi ulkoilua jatkaa. Heti kun pentu vaikuttaa väsyneeltä tai palelee, on syytä palata kotiin.

Vaikkei varsinaisia kävelylenkkejä voikaan ihan alkuvaiheessa tehdä, voi pentua alkaa silti jo alusta asti opettamaan kävelemään taluttimessa. Sillä voi pihalle viedessä pitää talutinta kaulassa ja makupaloilla ja kehuilla houkutellen ohjailla sitä pienet matkat haluttuun suuntaan. Kun sitten pentu alkaa vaatia enemmän liikuntaa, se on jo totunut remmiin, eikä sen tarvitse sitä ihmetellä.

Taluttimeksi pentuaikana parhaiten sopii ns. näyttelytalutin, kaulain ja remmi ovat samassa ja kaulai-

men paksuus nipsulla säädeltävissä. Tällainen talutin on kevyt ja huomaamaton ja samalla nopeasti kasvavalle pennulle kätevä sen säädeltävyyden vuoksi.

Aikuiselle koiralle itse käytän erillistä talutinta ja kaulaimena puolikiristävää ketjukaulainta. Itse koen sen sekä käteväksi (kaulain sujautetaan pään läpi ilman aikaa vieviä solkia) että ystävälliseksi turkille – ketjukaulain liikkuu helposti, ei kuluta turkkia. Koiralle, joka on kova vetämään taluttimessa käytän kiristyskaulainta koulutusvaiheessa. Jos haluaa hankkia koiralle 'perinteisen' kaulapannan, ei sitä saa pitää sen kaulassa koko ajan. Se tuhoaa turkin sekä kerää tehokkaasti likaa ja kosteutta koiran kaulaan hautomaan.

En suosittelen koiralle hankittavaksi missään sen elämänvaiheessa ns. kela-talutinta (Flexi ym). Koira oppii tällaisen taluttimen kanssa päättömäksi poukkoilijaksi ja lisäksi tällainen talutin on liikenteessä hengenvaarallinen jos takaisinkelaussysteemi ei toimikaan tarpeeksi nopeasti auton tullessa tai moottoripyörän ajaessa sille näkymättömän talutinnuoran yli ja koira joutuu näin sen pyöriin. Molemmat esimerkit ovat tositahtumia. Kun koiralle haluaa antaa lisää liikkumavapautta, on parempi opettaa se olemaan irti turvallisilla alueilla (metsät, niityt, kentät jne.) ja reilusti kytkettynä kun siihen on tarvis. Koira oppii nimensä kun sitä käytetään aina sitä puhuteltaessa ja luokse tuloa harjoiteltaessa se kannattaa palkita ruhtinaallisesti makupaloin ja kehuin. Näin se oppii yhdistämään luokse tulon aina johonkin mieluiseseen. Irtioloa kannattaa harjoitella jo pienestä pennusta alkaen: sillä ei vielä ole niin suurta itseluottamusta ja sen vuoksi se harvoin poistuu kovinkaan pitkälle luotasi. Näin ollen se on jo oppinut alkeet siihen mennessä kun sillä rohkeus riittäisi hoidella ympäri maita ja mantuja yksikseen.

Sosiaalinen kasvatus

Heti kun koira on rokotettu sitä kannattaa kuljettaa mitä erilaisimmissa paikoissa. Samalla tutustutaan erilaisiin ihmisiin ja mikäli mahdollista myös erilaisiin koiriin. Pennun kehitykselle on tärkeää, että se huomaa heti, ettei ole ainoa koira tässä maailmassa, joutuu ehkä alistetuksi ja saa leikkiä lajitoveriensä kanssa. Näin se oppii koirien kieltä. Täytyy tietenkin varmistua siitä, että vieraat koirat ovat terveluonteisia ja terveitä (= rokotettuja).

Rokotus ja madotus

Pentu rokotetaan ensimmäisen kerran sen ollessa 12 viikon ikäinen. Tällöin se saa kolmoisrokotteen penikkatautia, parvovirusta (vaarallinen ripuli) ja koirien tarttuvaa maksatulehdusta vastaan. Rokotus uusitaan kuukauden kuluttua, jotta koira saa maksimaalisen suojan näitä sairauksia vastaan. Tällä toisella rokotuskerralla se saa myös rabies- eli raivotautirokotteen. Näiden kahden rokotuskerran jälkeen pentu saa kohdata vieraita koiria. Seuraavan kerran koira rokotetaan vuoden kuluttua viimeisimmästä rokotuskerrasta ja siitä eteenpäin kahden vuoden välein. Neuvoja ja apua rokotusongelmiin saat myös eläinlääkäriltäsi.

Koiralle on myös annettava matokuuri säännöllisesti sisäloisten varalta. Matolääkkeen saa apteekista

ilman reseptiä. Laajatehoinen ja toimiva lääke on esim. Axilur. Paketissa on anniskeluohjeet. Pentu on madotettu kasvattajan luona _____, _____ ja _____
Madottakaa se kerran vielä noin viikko ennen ensimmäiselle rokotukselle menoa. Siitä eteenpäin riittää kun se saa kuurin kerran vuodessa, tarvittaessa tietysti useammin. Esimerkiksi kun näette koiran syövän metsästä löytämiään pikkujyrsijöitä tai lintuja tai jos sen ulosteissa on selvästi matoja tai niiden palasia.

Harrastustoiminta

Olisi oikein mukavaa, jos kasvattieni kanssa ruvettaisiin harrastamaan jotain koiraharrastuksen osaluetta. Esimerkiksi agility sopii tämän rotuisille koirille mainiosti, ja tottelevaisuuskin onnistuu jos omistajan itsepäisyys riittää kumoamaan näiden pikkuterriereiden itsepäisyyden. Roduilla on hyvä hajuaisti, jota voi hyödyntää esimerkiksi jäljestyksessä ja rauniokoirakoulutuksessa. Mahdollisuuksia on monia, ja jos vain omistajalta riittää mielenkiintoa, niin koirassa on kyllä kapasiteettia moneen meenoon.

Koiranäyttelyihin toivoisin kasvattieni osallistuvan, ainakin 2-3 kertaa, mikäli koiralla on edellytyksiä siihen. Olen tietenkin valmis auttamaan trimmauksessa ja esityksessä, jos haluatte. Kasvattajana on mukava saada työnsä tuloksia myös muiden nähtäville, lisäksi näyttelyt ovat tärkeä apu jalostuksessa. Ja kun saa näyttelykärpäsen pureman, se on myös todella hauska ja antoisa harrastus ja tilaisuus kohdata muita samanmielisiä ihmisiä.

Olen yllä olevissa ohjeissa kattanut sen kaiken arkipäiväisen, jota pienen pennun kanssa eläessä tulee eteen. Mikään koira ei kuitenkaan mahdu vain yhteen muottiin, ja ongelmia tulee aina. Autan mielelläni niiden ratkaisemisessa. Ja ottakaa yhteyttä silloinkin, kun kaikki menee hyvin; hyviä uutisia on aina mukava kuulla.

Onnea uuden koiranne kanssa!

Nan Salminen